

2013/81441-112 Ve věci informací o příspěvku na péči

Dotaz:

(ze dne 20. 12. 2013)

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Žádám MPSV ČR jako povinný subjekt podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím o sdělení následujících informací:

a) jakým způsobem se při zjišťování zvládání životních potřeb pro účely přiznání příspěvku na péči (dále jen "PnP,") podle zák. č. 108/2006, Sb. o sociálních službách hodnotí, zda žadatel o PnP danou potřebu zvládá nebo nikoliv. Dále zda se za nezvládnutí celé životní potřeby uvedené v. příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách považuje stav nezvládnutí jedné z činností uvedené k dané životní potřebě nebo nikoliv.

b) jaké konkrétní otázky jsou žadateli o PnP během sociálního šetření kladeny sociálním pracovníkem Úřadu práce ČR pro účely zjištění zvládání a nezvládání životních potřeb.

c) podle jakého vzorce (postupu, klíče) se vypočítá konkrétní výše příspěvku na zakoupení zvláštní pomůcky – motorového vozidla ve smyslu zák. č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením s ohledem na příjmy a majetkové poměry žadatele a společně posuzovaných osob.

Odpověď ředitelky odboru kabinet ministryně:

Vážený pane,

na základě Vaší žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), doručené MPSV dne 20. 12. 2013, ve věci informací o příspěvku na péči a vzorce, podle kterého se vypočítá konkrétní výše příspěvku na zakoupení zvláštní pomůcky – motorového vozidla ve smyslu zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením s ohledem na příjmy a majetkové poměry žadatele a společně posuzovaných osob, sděluji ve struktuře Vašeho dotazu následující:

a) Jakým způsobem se při zjišťování zvládání životních potřeb pro účely přiznání příspěvku na péči (dále jen "PnP,") podle zák. č. 108/2006, Sb. o sociálních službách hodnotí, zda žadatel o PnP danou potřebu zvládá nebo nikoliv. Dále zda se za nezvládnutí celé životní potřeby uvedené v. příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, považuje stav nezvládnutí jedné z činností uvedené k dané životní potřebě nebo nikoliv?

Při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Při posuzování stupně závislosti lékař OSSZ (posudková komise MPSV) postupuje podle §§ 8 až 10 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Schopnost osoby zvládat

základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Bližší způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby je uveden v § 1, § 2, 2a, § 2b a § 2c citované vyhlášky.

Z uvedených právních úprav ve vztahu k dotazu citujeme:

Podle § 9 odst. 4 a 5 zákona o sociálních službách platí, že při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu.

Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.

Podle výše citované vyhlášky platí, že schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby.

Za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu.

Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládnutí základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení. U osob, u nichž průběžně dochází ke zhoršování a zlepšování zdravotního stavu, trvá sledované období rozhodné pro posouzení závislosti zpravidla jeden rok; funkční schopnost zvládat základní životní potřebu se v takovém případě stanoví tak, aby odpovídala převažujícímu rozsahu schopnosti ve sledovaném období.

Podle § 2a citované vyhlášky platí, že pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

b) Jaké konkrétní otázky jsou žadateli o PnP během sociálního šetření kladeny sociálním pracovníkem ÚP ČR pro zjištění zvládnutí a nezvládnutí životních potřeb?

S ohledem na skutečnost, že výstupem sociálního šetření pro účely řízení o příspěvek na péči je písemný záznam ze sociálního šetření, který slouží jako podklad pro vypracování posudku lékařem Lékařské posudkové služby okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „LPS OSSZ“), zpracovalo MPSV doporučení, ve kterém se sociální pracovníci ÚP ČR zaměřují na níže uvedené okruhy a volí takové otázky, které odpovídají níže uvedeným okruhům:

- A) péče o vlastní osobu,
- B) výtěžná činnost / školní povinnosti,
- C) rodinné vztahy,
- D) sociální vztahový rámec (mimo rodiny),
- E) domácnost,
- F) prostředí.

Popis situace žadatele:

A) Péče o vlastní osobu - do záznamu sociální pracovník uvede situaci žadatele při hledání uspokojení potřeb péče žadatele.

Popisuje se zejména:

- zda žadatel dojde otevřít dveře bytu, domu, vzdálenost, kterou dokáže ujít a v jakém čase atp.
- zda je orientovaný místem a časem, rozumí mluvenému slovu, chápe spojitosti, dokáže se orientovat po bytě, orientovat po okolí, zda poznává jiné osoby (pouze někdy nebo vždy) atp.
- zda provádí osobní hygienu sám nebo s pomocí (dokáže si sám dojít do koupelny, na WC, případně zda používá inkontinenční pomůcky včetně četnosti použití) pokud ne, kdo pomáhá - rodina, poskytovatel péče, asistent sociální péče a proč – důvodem může být např. vada zraku, nepohyblivost končetin atp.
- jakým způsobem popisuje svůj denní režim a zda chápe potřebu jídla a pití, zda je dodržován pitný režim,
- zda sám manipuluje s oblečením, to znamená, zda je schopen oblékání a obouvání, a to přiměřeně okolnostem (pokud ne, kdo pomáhá),
- zda se sám stravuje (připraví si sám jídlo, má je připraveno - pouze je ohřívá a jakým způsobem, kdo zajišťuje případnou pomoc),
- zda používá kompenzační pomůcky (sluchadlo, brýle, berle, vozík atp.), popř. popis potřeby pomoci při jejich používání atp.
- zda je schopen si připravit sám léky a dodržování léčebného režimu - pokud není – proč: např. špatně vidí, má třes rukou atp.

- jakým způsobem se pohybuje v přirozeném prostředí - chůze kolem nábytku, chůze o dvou holích, s pomocí madel atp.

U všech výše uvedených skutečností je důležité identifikovat, v jakém časovém úseku je žadatel schopen úkon zvládnout včetně případného popisu přílišné péče ze strany blízkého okolí (údaj je důležitý pro další práci s žadatelem).

B) Výdělečná činnost / školní povinnosti - do záznamu se popisuje zapojení žadatele do pracovní činnosti nebo studia.

Popisuje se zejména:

- zda žadatel dochází do zaměstnání, pokud ano, popíše se vzdálenost od bydliště, zda dochází sám či s doprovodem (koho),
- vyhovující pracovní podmínky atp.
- zda dokáže využívat MHD, vlastní upravené vozidlo atp.
- zda má upraven pracovní prostor s ohledem na handicap (jak a kým) atp.
- pokud se jedná o žadatele, který studuje, popíše se typ školy, potřeba pomoci s dopravou či doprovodem (kdo zajišťuje), frekvence docházky (týdenní, denní atp.)
- zda žadatel pobírá sociální dávky, a jaké.

C) Rodinné vztahy - do záznamu se popisuje vztahový rámec rodiny, zejména mezi partnery, rodiči a dětmi, či prarodiči, eventuálně dalšími příbuznými, způsob komunikace.

Popisuje se zejména:

- zda žadatel komunikuje s rodinnými příslušníky, a jakým způsobem – aktuální rodinné kontakty,
- zda existuje rodinná historie vztahů,
- jaký byl způsob dřívější komunikace rodiny včetně komunikace současné,
- zda žadatel žije v manželském vztahu, a v jakém (harmonickém, míra angažovanosti ve vztahu atp.),
- zda žadatel udržuje kontakty se všemi členy rodiny - vztahy mezi sourozenci,
- zda žadatel preferuje jednu osobu – (koho) atp.

D) Sociální vztahový rámec (mimo rodiny) - do záznamu se popisuje vztahový rámec mimo rodinu žadatele, zejména přátelské vztahy, způsob trávení volného času, sociální aktivity žadatele (popisuje se podle okolností případu).

Popisuje se zejména:

- zda existuje kontakt žadatele s jinými osobami než rodinnými příslušníky,
- zda má žadatel nějakou osobu mimo rodiny, která je mu oporou a jakou,
- zda žadatel preferuje jiné osoby před rodinnými příslušníky a proč,
- zda žadatel tráví volný čas s jinými osobami (jakým způsobem, zda je aktivita přiměřená věku atp.),
- zda se žadatel zapojí do volnočasových aktivit pouze s doprovodem včetně udání důvodu atp.
- u dětí si všímáme např. zapojení do předškolní přípravy atp.

E) Domácnost - do záznamu se popisuje situace žadatele při hledání uspokojení potřeb žadatele vzniklých při standardním zajišťování chodu domácnosti.

Popisuje se zejména:

- zda žadatel dokáže manipulovat s předměty denní potřeby,
- zda umí nakládat s vlastními penězi,
- zda vykonává běžné domácí práce,
- zda si zapne vařič a uvaří teplé jídlo a nápoj,
- zda umí ovládat běžné domácí spotřebiče (pračka, sporák, včetně TV, radia, telefonu atp.),
- zda a jak jsou patrná osobní teritoria (je schopen úklidu vlastního pokoje – o ostatní prostory se nestará), popř. velikost uklízených prostor atp.

F) Prostředí - do záznamu se popisuje stav bydlení včetně vybavenosti pomůckami, bezbariérovost prostředí (v místě bydliště i v širším okolí – například zda je bezbariérový přístup do obchodu, k lékařské péči atp.).

Popisuje se zejména:

- jaký je příchod do objektu, kde se domácnost nachází,
- vlastní vstup do domácnosti (např. počet schodů, kolikáté patro, existující výtah, bezbariérový vstup včetně komplexního popisu obývaného prostoru),
- zda je koupelna v mezipatře, WC venkovní atp.
- jaká je přítomnost nepříznivých faktorů prostředí (prach, hluk, nedostatečné osvětlení, nevhodná teplota, nevhodná vlhkost atp.),
- zda je žadatel v čistém prostředí,
- zda by prostředí žadatele mohlo mít vliv na jeho zdravotní stav (psychický, somatický atp.),
- jaká je blízkost zdravotního střediska, praktického lékaře atp.
- jaká je vzdálenost obchodu atp.

c) Podle jakého vzorce (postupu, klíče) se vypočítá konkrétní výše příspěvku na zakoupení zvláštní pomůcky – motorového vozidla ve smyslu zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením s ohledem na příjmy a majetkové poměry žadatele a společně posuzovaných osob?

Způsob stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku motorové vozidlo je upraven v § 10 odst. 5 zákona.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku motorové vozidlo se stanoví s přihlédnutím k:

- četnosti a důvodu dopravy
- k příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu
- k celkovým sociálním a majetkovým poměrům.

Posloupnost uvedených kritérií (četnost a důvod dopravy, příjem, sociální a majetkové poměry) dovozuje jejich význam pro stanovení výše dávky. V případě dítěte musí vzít v potaz krajská pobočka taktéž § 4 zákona.

Stanovení výše příspěvku je nezbytné posuzovat vždy individuálně s ohledem na konkrétní situaci žadatele a na dobu, po kterou je příspěvek poskytován.

S pozdravem